Författarna svara själva för sina artiklar.

RÖDA FANOR Aug. 1921.
Red. ALBERT JENSEN.

Dokument till den ryska revolutionens historia.

Öppet brev till president Lenin från den anarkist-kommunistiska grupp, som blev utvisad från Amerikas Förenta Stater och vars inresa till Ryssland förbjöds av den ryska sovjet-regeringen.

Vi hemlösa proletärer, som i en ålder från 20 till 25 år levde i ryska bondefamiljer, som icke hade någon egen jord, vi som i vitt från varandra belägna bondebyar blevo utsugna av godsägare och politiskt undertryckta av tsaristiska element, blevo tvungna, tillsamman med hundratusenden andra ryska arbetare, att utvandra till Amerika. Här i Amerika måste vi under de sista 9—10 åren utföra det smutsigaste arbete för att rikta amerikanska utsugare, vilka utpressade oss till sista blodsdroppen. Här i Amerika vunno vi den erfarenheten, att det absolut icke var någon skillnad mellan den ryska tsarismen och Amerikas förespeglade demokrati. I Amerika lärde vi oss, att i alla länder där privatkapitalet bestämmer över produktions- och förbruksmedlen, där statsreligionen fördummat arbetarnas hjärnor, där ett fåtal människor behärska den stora massan, där en våldsmilitarism tvingar undersåtarna att blint lyda, där det existerar tvänne klasser, den ena fullständigt medellös, skapande alla värden och den andra, som icke frambringar några kulturvärden, kan tillåta sig alla njutningar — i sådana länder måste det komma till en skarp klasskamp. Och vi hade ställt oss uppgiften att bekämpa alla dessa institutioner ända till deras fullständiga tillintetgörelse, och därför voro vi anarkister.

För denna vår revolutionära övertygelse blevo vi tillsamman med många andra amerikanska frihetskämpar förföljda av legoknektar och övermodiga poliser och efter många inkvisitoriska pinsler inspärrade i olika fängelser. Man beskyllde oss för att med våld vilja förinta den bestående ordningen, en ordning som är uppbyggd på lönslaveri, utsugning, lögn, lismeri och himmelskriande orättfärdighet. Man har velat utvisa oss från Amerika som »icke önskvär-

da element» och deportera oss till Ryssland, det land där vi äro födda.

Efter det man under lång tid marterat oss i fängelserna kom äntligen dagen för vår avresa. Den 26 februari 1921 bringade man oss ombord på ångaren »Seeland». Från Newyork befordrade man oss över de engelska hamnstäderna till Libau, där man utlämnade oss till de ryska myndigheterna, såsom också varit fallet med de tidigare utvisade.

Vi voro stolta över, att träffas av ödet, att bli utvisade till det revolutionära Ryssland. Ju närmare vi kommo fastlandet, desto lyckligare kände vi oss. Vi voro glada över att få komma till ett land, där den revolutionära elden hade flammat upp och där folkmassan under nära fyra år på barrikaden försvarat den frihet de tillkämpat sig. Medan det ryska folket segt fasthöll vid sina erövringar, ville det utbreda och fördjupa revolutionen, så att den revolutionära elden, den sociala revolutionen, kunde tränga ut i alla världsdelar. Det eftersträvade den sociala revolution, vilken allena är i stånd att bryta slaveriets sista skändliga bojor och frigöra folkets skapande krafter för att upprätta ett samhälle grundat på frihet, jämlikhet, kärlek, ömsesidig hjälp och fria sammanslutningar. Vi glömde att vi voro fångar och utvisade. Vi tänkte blott på, att man skulle föra oss tillsamman med våra kamrater, som kämpade för befrielsen av alla undertryckta och förslavade. Vi tänkte oss ett land, där man skridit från ord till handling. Vi tänkte alls icke på, att den bolsjevikiska regeringen, som kallar sig revolutionär, en arbetarnas och böndernas regering, skulle kunna förbjuda oss revolutionära arbetare inresan till det revolutionära Ryssland.

Men så snart vi den 12 mars 1921 ankom till Libau, och kommo i förbindelse med den ryske kommissarien herr Zchuk, måste vi från denne höra: »Jag har fått order från Moskwa, att icke släppa in några anarkister i Ryssland» — och han tillfogade: »Vi behöva inga bombkastare. Vad vi behöva är människor, som underkasta sig vår makt». Vi erinrade oss vid dessa ord genast ett yttrande av en fransk republikan: »Män som Bakunin äro f ö r e utbrottet av revolutionen oskattbara. Men u n d e r revolutionen måste de vara de första som skjutas».

Den som med sunt människoförstånd åhörde kommissariens yttrande, måste få det intrycket, att det blott kunde vara en narraktig fras från en klent utrustad människa, vilken som uppkomling och kommissarie i sin maktfullkomlighet trodde sig kunna behärska hela världen. Men den narraktiga fantasien i denna kommissaries lilla huvud, som då drömde om bomber, blev för oss orsak till oändliga lidande i den smutsiga karantänen i Danzig. Man håller oss innespärrade och har berövat oss alla människovärden. Vi äro utestängda från vårens skönhet. Och vad som är ännu värre — man har utestängt oss från en eldande kamp, där tårar och blod blandar sig med glansen av en kommande storslagen frihet. Och allt detta måste vi lida, utan någon som hälst begrundelse från den bolsjevikiska regeringens sida. Vi befinna oss i fullkomlig ovisshet om vår framtid, och vi veta icke när och varthän man tänker befordra oss härifrån.

V å r a s j ä l s l i g a l i d a n d e n ä r o o u t h ä r d l i g a. Därför fordra vi av eder en öppen anklagelse emot oss, varför ni förnekar oss inresan till det revolutionära Ryssland, och varför ni fördömer oss till avsöndring från ett land, som är genomdränkt med det ryska folkets blod. Varför förhindrar man oss att intaga de i kampen fallna kamraternas plats? Varför ger man oss icke tillfälle, att ta del i kampen mot alla

undertryckare och för alla förslavades frihet och lycka? Varför ger man oss icke tillfälle att ta del i kampen tills regeringsmakt och kapital, religion och stat för beständigt äro övervunna? Vi fordra av eder en fullständig och öppen anklagelse.

Om det endast är därför att vi äro anarkister, som vi icke få beträda Rysslands jord, därför att vi hata eder makt, därför att vi avslöja eder berömda »proletariatets» diktatur under vilken hela despotismen i edert slaviska system av militariserat arbete och partiprivilegier, indelade i 27 kategorier, döljes, så säg ut det öppet, så att proletariatet över hela världen får kunskap om det, på det att edert despotiska herravälde och edert hat mot alla verkligt revolutionära och frihetligt kännande människor icke må vara en hemlighet för någon. Eder tystnad kommer blott att bekräfta vår uppfattning.

Om bomber även spökar i edert huvud, som i huvudet på eder lakej Zchuk, så är det gemen nedrighet. Vi kommunist-anarkister uppfatta klasskampen allsidigt, vi tänka därvid icke på bomber, för vilka ni ha stor ångest, vi tänka på alla levande krafter som de undertryckta kunna mobilisera i kampen mot förtryckarna. Vi kämpa för den absoluta personliga friheten och för förverkligandet av det kommunistiska idealet och det statslösa samlivet. Och eder, herr Lenin, är allt detta synnerligen väl bekant.

Endast om ni med avsikt vanställer vår ideella kamp som bourgeoisien, om ni betraktar vårt ideal om mänskligt samliv utan stat, det enda ideal, som kan göra mänskligheten lycklig, som »bomber», och om ni anser det vara nödvändigt, att förfölja anhängarna av detta ideal, då önska vi att denna »bomb» lever och rätt snart exploderar. Därmed att ni förvägrar sex människors inresa till Ryssland kommer ni icke att förhindra bombernas knallande. Den sociala revolutionens storm, som kommer närmare, folkvredens storm, kommer icke att känna förbarmande. Den elementära folkstormen, som kommer att störta alla troner, kommer också att tillintetgöra eder tron, och eder stora skräck för bomber kommer icke att nytta eder något.

Danzig den 18 maj 1921.

A. Litschkewitsch.	M. L. Nering.
J. J. Olejnik.	A. Severni.
P. Prokuda.	A. J. Kristall.

Teckning av Van Rysselberghe.

H E M L Ö S A.

Peter Krapotkin.

Av Sacha Krapotkin.

Ur en skrift över Krapotkin, utgiven av Jean Grave i Paris, låna vi följande artikel av Krapotkins dotter, Sacha Krapotkin, ursprungligen införd i ett minnesblad, som vid Krapotkins död utgavs av de ryska anarkisterna.

En grav är icke platsen för polemik. Men berörandet av några frågor till vilka P. A. Krapotkin bundit sitt liv sedan tre år är icke polemik.

Många människor ha förundrats över att han under dessa tre år stannat vid sidan av händelsernas gång. Orsaken härtill är mycket enkel.

Han var framförallt revolutionär. Ännu döende trodde han fast och bestämt på sina kampideal, vilka han vigt hela sitt liv: han trodde att revolutionen framalstrade ledstjärnor efter vilka mänskligheten slutligen skulle ställa sin kurs. Han förstod, att fel voro oundvikliga i de ögonblick ett nytt liv skapades och att byggmästarna måste leva i ett läger som var omringat av en skara fiender, och att det icke fattades förrädare och sabotörer även inom lägret.

Men det huvudsakliga skälet till Krapotkins tystnad över det som för närvarande skapas i Ryssland skulle man kunna finna i de ord, som jag hörde uttalas av en medlem i det ryska kommunistiska partiet för några dagar sedan, vid ett tillfälle då man sökte plats för en grav åt min fader. Dessa ord voro: "Han var före oss. Och vi, vi skola slutligen genom våra misstag nå fram till den frånvaro av regeringsmakt, som är idealet".

Det har ännu aldrig i den civiliserade världens historia funnits så många människor, som på grund av misstag och lidande förstå sanningen i det anarkistiska idealet. Mer än annorstädes finner man dem i Ryssland, och de finnas icke i det kommunistiska partiet. Alla hederliga människor som genomgått missräkningarnas och motgångarnas bedrövliga skola och som förstår att icke allt som är vackert i teorien nödvändigtvis är vackert till sina verkningar, de böra också nu kunna förstå — nu när misstagen äro så uppenbara — att en människa, som marscherar ärligt och hängivet mot det slutliga idealet, måste finna varje avbrott i sin frammarsch avskyvärd.

Som Peter Alexeyvitch sade i sitt sista arbete om etiken: "Olikhet är icke rättfärdighet — utan rättfärdighet ingen moral". Och dessa ord äro hans liv, syntesen av hans själ och hans anda.

Häri finner man också revolutionärens kampdevis, människokärlek, den till grunden gående filosofien hos en själ, som var klar som kristall. Men att blott betrakta Peter Alexeyvitch som en filosof, en vetenskapsman, en tolstoian är en dumhet. Han trodde framförallt på jämlikheten. För denna är rättvisa blott ett slagord, — utan jämlikhet kan den icke existera. Men rättvisan själv är död när den icke besjälas av denna djupa människokärlek, som var så lysande och så karaktäristisk hos honom. Han älskade människorna med den kärlek som — vilket han alltid betonade — är det ryska folkets kärlek — medkänslan.

Men han kunde aldrig älska eller ens beklaga sig passivt. Han har visat det med hela sitt liv. Och när han så föga höjt sin röst under de sista tre åren — hans protester, hans avsky, hans kritik fanns nästan uteslutande i privata brev — så är det därför, att han icke ville med sin kritik lämna vapen i händerna på dem som såg bakåt i stället för att, som han, se framåt.

Han kunde icke med sitt gillande kröna de fel som han visste stammade från en missförståelse av den mänskliga själen, dess behov, dess krav, dess strävan efter något bättre, dess lyftning till ideal som ofta pompöst proklamerats men sällan förverkligats.

Men han var en revolutionär, och icke allenast en rysk revolutionär. I sina brev till Vesteuropas arbetare och till kamrater ropade han: framåt! Han väntade, väntade passionerat revolutionens morgongryning över hela världen; han väntade den icke som frälsningen för sitt land, men som jämlikhetens nppgående sol för arbetare.

Ur samma skrift hämta vi följande av den ryske anarkisten B. Lebedieff, härstammande från samma källa.

Moskwa 11 februari 1921.

Där det finns regeringar är våldet oundgängligt. Där våldet finns är orättvisan oundgänglig.

Krapotkin satte kärleken och rättfärdigheten över allt annat.

Det är därför han var anarkist. Det är därför han blev revolutionär.

Att han avstod från en titel, från äran, från en lysande karriér förvånar oss icke, men att han kunnat avstå från det som han betraktade som den största lyckan, att arbeta för vetenskapen, det är det största offer, vilket helt få äro mäktiga. Samtidigt att han var sekreterare i Geografiska Sällskapet i Petersburg agiterade han bland arbetarna; till följd härav häktades han och inspärrades i Peter-Paulfästningen i Petersburg. Detta gjorde slut på hans vetenskapliga karriér i Ryssland.

Medan han uppehöll sig i England erbjöds han professorsstolen i geografi vid universitetet i Cambridge på det villkor att han avstod från sin verksamhet som anarkist; men Krapotkin avvisade ständigt detta förslag.

Förande en anspråkslös tillvaro i ett litet hål som Dmitrow intresserade sig Krapotkin livligt för vad som tilldrog sig och den ryska revolutionens öde gick honom till hjärtat. Som motståndare till stat och centralisation och anhängare av utvecklandet av det allmänna sociala initiativet var han kommunisternas motståndare och menade alltid att revolutionens huvudsakliga mål var uppnåendet av social rättfärdighet och icke bara politisk. Därför förutsåg han februarirevolutionens misslyckande och varnade dem som genomförde denna förändring.

Bedrövad in i själen över revolutionens misstag sände han protester till Lenin och Centralkommittéen och — vem vet? — kanske dessa protester har haft ett mildrande inflytande på några av regeringens beslut?

Nu har denna det offentliga samvetets röst tystnat. Vem skall ersätta den?

Nu, när Krapotkin icke är mera, känna vi hårt, att vi icke skyddat honom tillräckligt, att vi icke tagit tillräckligt vård om honom.

Peter Alexeyvitch levde i en ytterst liten hydda där vinden blåste in överallt. Ibland saknades ved. Bränslebristen gjorde sig till och med kännbar i Dmitrow, som var omgiven av skogar. Krapotkins främsta förströelse var att spela piano. Han spelade väl och med stor känsla, men under de tvenne sista månaderna i sitt liv kunde han icke spela, därför att det var för kallt i det rum där pianot stod. Det är trist att tänka på det.

I utlandet mottog Peter Alexeyvitch tidningar från världens alla hörn på alla språk. Här var han nödsakad att vara tillfreds med en enda, Isvestia (den officiella bolsjeviktidningen), som han måste gå och skaffa sig i byens handelsaffär, ty man förság honom icke med den. Han saknade starkt den utländska prässen; det var sällan man lyckades skaffa honom en fransk eller en engelsk tidning. Landsbury och andra utländingar hade vid sin avresa lovat att skaffa honom tidningar, och det är troligt, att de hållit sitt löfte, men tidningarna kom honom aldrig tillhanda. De torde ha blivit konfiskerade.

Krapotkin livnärde sig, som alla ryssar, med "cacha" (kokt på bovete eller hirs) och potatis. Han beklagade sig aldrig

för någon, men naturligtvis hade han behövt lite kött eller en kyckling, men det var allt för dyrt. Krapotkin blev mycket ond, när han erfor, att svenskarna umgicks med planen att göra en insamling för den "hungrande Krapotkin" och avsände ett protestbrev och bad att man måtte använda de samlade medlen till något socialt ändamål.

Det är trist att tänka, att Krapotkin under sina sista månader saknade vanlig komfort och det nödvändigaste.

Krapotkins sjudande natur kände icke vila. För honom bestod förströelsen i att övergå från ett arbete till ett annat. Han arbetade samtidigt på olika områden.

Utomordentligt begåvad utmärkte Krapotkin sig i allt och överallt — anarkist, revolutionär, talare, geograf, geolog, biolog, historiker, filosof, litteratör, konstkritiker, musiker, artist — överallt visade han sig vara en sällsynt människa. På bordet, mitt ibland alla de papper som voro upphopade, fanns en romance med ackompagnemang för piano, nyligen komponerad av Krapotkin. Han hanterade ritstiftet väl och i hans album fanns en massa intressanta teckningar. Fin kännare av musik älskade han mycket opera och symfonier.

Samtidigt har Krapotkin alltid varit en anhängare av arbetets princip, som man nu talar så mycket om i skolorna. Han hade själv lärt sig bokbindareyrket som han skattade högt. Han förstod utmärkt att bruka snickarens verktyg och i hans hem i London voro de flesta sakerna tillverkade av honom.

Peter Alexeyvitch dog tio minuter över tre natten mellan 7—8 februari. Utmattad efter flera nätter utan sömn gick jag tillsammans med hans dotter ut i friska luften vid midnattstid och blev slagen av en ovanlig syn. Mot himmelens mörka bakgrund sågs en ofantlig meteor med en lång svans, med ett grönt blossande ljus som upplyste himmel och jord och försvann vid horisonten. Jag har aldrig förr i hela mitt liv sett en sådan syn.

Vi blevo som fastnaglade på platsen. Det föreföll oss, som det fanns ett mystiskt sammanhang mellan den fallande meteoren och den döende revolutionären.

En stor revolutionär, en stor humanist, en stor människa är död. Ett stort hjärta, inspirerat av kärlek, har stannat.

EN PROLETÄR.

Teckning av Maximilien Luce.

Vägen till det nya samhället.

Av Peter Krapotkin.

Efterföjande är ett brev från Peter Krapotkin till de tjeckoslovakiska arbetarna. En Hugo Sonnenschein, som vid ett besök hos Krapotkin spelade sympatisör, lyckades avlocka den store anarkisten detta brev. Herr Sonnenschein, som emellertid visade sig vara bolsjevik, undertryckte för en tid brevet, då det icke var gynnsamt för de bolsjevikiska herrarna. Det har emellertid nu kommit fram för offentligheten och har publicerats bland andra av »Libertaire», en anarkistisk tidning i Paris, varifrån vi gjort nedanstående översättning.

Kamrater och vänner !

Det sista kriget har ådagalagt, så att man icke längre kan tvivla på det, att det i det nuvarande samhället, så länge som kapitalets nuvarande utsugning av arbetet och de i industriellt avseende mera framskridna nationernas utsugning av de mera efterblivna existerar är fullständigt vanvettigt att hoppas, att det kommer en dag, då krigen bli omöjliga. Så länge som denna utsugning existerar, kommer krigen att ödelägga mänskligheten och fördröja dess utveckling. Det fyraåriga kriget, som ännu pågår, har ännu en gång bekräftat vad socialister av alla nyanser aldrig tröttnat att upprepa: »Så länge kapitalet kan köpa arbetskraft och rikta en del på andras arbete, så kommer det att finnas inre krig. Och vad som är sant för en nation, är också sant för folkens samhälle. Nationen, som kommit längre i sin ekonomiska utveckling (eller bara tror sig vara kommen längre), söker oundgängligt att rikta sig på de andras bekostnad med hjälp av väpnad makt.

Under nuvarande förhållande komma krigen ständigt åter. Och deras karaktär blir, som vi sett, allt grymmare och grymmare, allt avskyvärdare och allt mera olycksbringande för de kommande generationerna. Under dessa omständigheter blir nödvändigheten av en rekonstruktion av samhället på en ny grundval, — det vill säga genom en social revolution, — mer och mer uppenbar. Till och med bourgeoisien börjar inse det. Och det är därför det är absolut nödvändigt, att de som äro mest intresserade av en rekonstruktion grundligt diskutera sig emellan de huvudsakliga förändringar det gäller att genomföra i samhällets byggnad.

Ända hittills ha arbetarna varit föga intresserade av diskussioner av denna art. De trodde icke på möjligheten av en snar social revolution. Men de böra nu inse, att de haft orätt. Livet självt och framförallt kriget har framtvingat en rekonstruktion. Den sociala revolutionen bankar på våra portar. På den andra sidan har, som ni säkerligen skola erfara genom edra delegater, som komma tillbaka från Ryssland, försöket till en jakobinsk social revolution, som försiggår hos oss efter stor skala sedan tre år tillbaka, icke lämnat de resultat som man hoppades uppnå.

Man förklarar detta misslyckande med det krig, som ännu pågår. Men orsaken ligger mycket djupare.

Novemberrevolutionen av 1917 söker att i Ryssland etablera en blandad regim av en Babeufsk auktori-

tär kommunism, starkt centraliserad och en Pecqueursk kollektivism, lika centraliserad, populariserad i Europa under ett fyratiotal av år under namn av marxism. Och detta försök — man är nödsakad erkänna det — har sannerligen icke givit de resultat, som man hoppades.

Försöket att upprätta en starkt centraliserad regering, påtvingande den kommunistiska revolutionen genom dekret och tjänstemännens arméer — detta försök kommer icke att lyckas. De vanliga felen och lasterna hos varje centraliserad stat fräter denna administration, folkets massa är avlägsnad från rekonstruktionen och de kommunistiska tjänstemännens diktatoriska makt endast förvärrar det onda istället för att avlägsna det.

Det är därför alldeles klart att det centrala och vestra Europas arbetare, framförallt de latinska nationerna, skola söka sig mera effektiva medel för att nå fram till målet, när de erfara den ryska revolutionens resultat. Redan i den första Internationalen, när man studerade »de offentliga funktionerna i det framtida samhället» sökte man det sociala problemets lösning genom socialisering av produktions- och bytesmedlen; men man ville icke göra detta genom den centraliserade staten utan genom de fria kommunernas federation, decentralisation av produktion och byte och genom uppväckandet av de lokala produktions- och konsumtionsgruppernas initiativ. Kort sagt, man studerade frågan om hur man skulle bygga upp det nya samhället, icke på order från ett centrum, men genom ett uppbyggande från det enkla till det sammansatta under ständigt favoriserande av det lokala och individuella initiativet istället för att med vapen döda människor, som illa eller väl verkställa centralens vilja.

Den erfarenhet man gjort i Ryssland har bekräftat nödvändigheten av att utveckla dessa tendenser av autonomi och federalism, och det är säkerligen i denna riktning, som arbetarnas ansträngningar komma att inriktas, så snart de gå till bottnen med de stora och invecklade frågor som resas för varje revolution, så som man gjorde i den federalistiska Internationalen.

Bröder och vänner i Vesteuropa, historien har påtvingat vår generation en väldig uppgift. Det åligger er att påbörja tillämpningen av socialismens principer och finna en praktisk form för dem. Och det är på er uppgiften faller att skapa formerna för ett nytt samhälle, där människans utsugning av människan såväl som klass av klass skall vara övervunnen, och samtidigt ett samhälle där det istället för centralisation, som leder oss till förtryck och krig, skall skapas tusen centrer av liv och konstruktiv kraft i de fria fackföreningarna och de oavhängiga kommunerna.

Historien driver oss in i denna riktning.

Nåväl, låt oss modigt gå till verket. Låt oss bryta med de tvänne fördomarna om kapitalet som välgörare och staten som försyn. Och i våra grupper, på våra kongresser, i våra fackföreningar och kommuner finna vi de element som äro nödvändiga för byggandet av ett nytt samhälle, ett arbetets och frihetens samhälle, befriat från kapital och stat och från auktoritetens kult.

Moskwa i augusti 1920.

Peter Krapotkin.

Psykologi och socialism.

Av Dr. Hilda Peter, Wien.

***

I.

Våra dagars liv består av delar av det kända stoffet och av delar av det icke kända stoffet. Med stoff mena vi icke endast föremål och materia, som vi kunna fatta sinligt, utan också sådant, som vårt sinne endast kan fatta efter uppnåendet av större fulländning. Med fullkomning av förnimmelse och uppfattande tänka vi oss en vidareutveckling av de instrument med vilka vi iakttaga livet och dess företeelser, vidare förfinandet av våra sinnesorgan, i all synnerhet höjandet av våra inre färdigheter.

Varje del av vårt liv har själ. Därmed mena vi, att varje del av detta liv mer eller mindre är i släktskap med våra inre färdigheter. Den egna gestalten, dess rörelser och medvetna eller omedvetna handlingar — allt har själ.

Vårt livs själ är säkerligen så fullkomlig, som den blir efter många, många århundraden eller kanske årtusenden. Vad är då icke lika långt kommet som själen? Vår kännedom om den.

När man vandrar själslivets väg, stöter man på oerhörda skatter av värde och väldiga upphopningar av ovärden, som äro bestämda för livet eller bestämda till att utstrykas från livet.

Sökandet efter själen kalla vi psykologi. Det är uppenbart, att när vårt liv är fullt av själ, blir även psykologien blandad med allt mänskligt görande och låtande.

Vi uppleva en renaissance. Vem skulle väl kunna säga vilken denna livsföringens förnyelse är i ordningen? Det förefaller, som om den ständigt återkommande livsförnyelsen växlar med det gamla och ondas undergång efter en lagmässighet, som är oss okänd. Sannolikt förhåller det sig också så, att alla livsförnyelser framsprungit ur sammanbrottet orsakat av en föregående livsförings otillräcklighet och förfall.

Man tänker sig nästan redan en kosmiskt given tragik, som i en evig kretsgång jagar livet från och till det ondas sammanbrott.

Denna ockulta uppfattning om livets naturenliga katastrofart motsvarar icke den mänskliga driften efter fullkomning. Denna drift önskar inga katastrofer och ingen undergång. Den önskar leva vidare med det levande.

Vår renaissance nådde mänskligheten i ett stadium av så kallat experimental-kritiskt tänkesätt. Experimentering och kritik visar oss vägen till kunskap om livet, kunskapen om livet leder oss till bekantskap med själen.

Det är säkert, att psykologien (eller den tillämpade kunskapen om själen) kommer att få den största bety-

delse i den mänskliga tillvarons nu början de renaissance och det är också säkert, att en socialism som vill fylla sin uppgift i livets nyorientering måste söka känning med densamma.

II.

Sin ursprungliga lyftning erhöll socialismen, liksom de flesta varaktiga verksamheter (filosofi, konst, teknik) icke av dagshändelserna, men av livets psykiska kärna.

Denna lyftning hos socialismen känna vi som en typisk drift efter nygestaltning. Populärt fattad skulle man kunna säga, att den förkroppsligar önskan om »att kunna leva skönt och gott».

Men vad menas med att »leva skönt och gott?» Är det något absolut? Ingalunda. Skönt och gott är ett förhållande. Skönt och gott är mig livet, när önskan efter fulländning uppfylles. Således består det »sköna och goda livet» av önskningar och deras uppfyllande.

Är det tillräckligt? Nej. Varför? Emedan önskningarna, som i oss föra ett glättigt eller sorgligt liv, icke äro alla bekanta. Det är märkligt, men ett otal färdiga och ofärdiga önskningar röra sig i vårt inre, önskningar som vi icke kunna ge namn.

På detta sätt finns det ett förhållande mellan mina önskningar och deras uppfyllande. Vidare ett andra förhållande mellan mina medvetna och omedvetna önskningar. Vidare ett tredje förhållande mellan mina önskningar och mina medmänniskors önskningar. Och kanske ännu ett fjärde förhållande — förhållandet mellan alla dessa önskningar och rummet och tiden. »Det sköna och goda livet» består av idel förhållanden, som vilja bli erkända. Socialismen uppstod och lever av driften efter det »sköna livet». Således måste socialismen och dess väsen bli erkänt, nyupptäckt och bringad i kontakt med livets själ.

I livets pånyttfödelse tillkommer det socialismen, att underkasta sig själv en inre revision. En egen pånyttfödelse. Denna socialismens föryngring skapas genom dess genomsyrande med psykologi.

Utan andlig och etisk förståelse blir vår vilja efter fulländning ett evigt stillastående — om än ständigt fortlevande.

Vi skulle med några korta ord kunna karaktärisera den gamla socialismens själslöshet, denna socialism som tillsammans med livets övriga förbrukade delar är dömd till undergång.

Gårdagens socialism var således icke genomträngd av psykologi. Den och dess praxis förmådde lika litet att tränga in i tingens själ som kyrkan, staten, juridiken eller kapitalismen förmådde närma sig livets själ.

Socialismens undervisande praxis (vetenskapliga framställningar) har icke förnekat vexelverkan mellan stoff och ande. Socialisternas program och den praktiska tillämpningen av dessa har däremot obetingat förnekat andens höghet i socialismen. Den socialistiska praktiken har ställt »det sedda» (vad man sett eller vad man inbillat sig ha sett) över socialismens själ.

Det avskräckande i den socialistiska praktikens gamla tillämpning är den fullständiga väsenlikheten med den kapitalistiska livsföringen.

Av de brister som gör kapitalismen likställig med den gamla socialismen framhäva vi:

1) Avsöndrandet av det materiella livet från det andliga. Tingens skiljande från psyken.

2) Avskiljandet från varandra av delarna i det materiella livet själv.

Det finns exempelvis en mängd ting, som människorna ständigt framskapa, vilka emellertid ingen brukar eller brukar falskt. Däremot finns det en lång rad av behov till vilkas tillfredsställande man förgäves söker nödvändigt arbete. Exempelvis: krig, kanoner, fartyg eller flygmaskiner till förstörelse; bankpalats och dåliga bostäder; de flesta människornas undandragande från sol, luft och azonnaturkraft. Om icke det materiella livets naturliga sammanhang blivit förstört, så hade livet själv automatiskt avsöndrat det nödvändiga från det överflödiga och skadliga.

Det som skedde var dock kapitalism. Men vad är befordrandet och tolererandet av denna onaturliga livsföring? Likaledes kapitalism. Och lika kapitalistiskt var det, när den gamla socialismen ville försköna, reformera eller till och med »förädla» detta onda.

Utom dessa båda typiskt kapitalistiska drag hos den döende demokratiskt-statliga socialismen vilja vi nämna:

3) Den lokaliserade värdesättningen av människorna, föremålen och deras förhållande till ett dagsverke.

Vad innebär kapitalismens och gammalsocialismens »lokaliserade värdesättning?» Man kan svara följande: kapitalismen påstår, att »denna människa eller dess arbete och förhållande har följande fördelar för mig, eller för mitt tillstånd eller mina avsikter på denna plats och vid denna tid...»

Kapitalismen begränsar den arbetande människans betydelse, hennes arbete, hennes förhållande till en viss krets av verkningar, till en viss plats, till vissa omständigheter.

Men utan en förståelse av hur denna människa själv står i förhållande till sig själv, till sitt arbete och sina förhållande skulle det också vara omöjligt att förstå vad hon och hennes verkningar betyder för de övriga människorna, föremålen och förhållandena. Det är därför också löjligt, när kapitalisten imperativt förklarar: »Denna människa betyder så och så mycket för mig».

Betydelsen av människorna och människornas ting är icke ett lokalt värde och kan omöjligt lokaliseras. Alla människors betydelse smyger sig intill det helas rum och tid.

Kapitalismens lokala värdering blev främjad av gammalsocialismen genom dess opportunitet. Väl hade socialismen tagit ställning emot lokaliseringen av kapitalismens mänskliga betydelse, men blott mot denna. Den hade icke tagit ställning emot denna avsatta livsåskådnings sinne. Gammalsocialisten svarade på kapitalismens ovannämnda påstående ungefär följande: »Det är falskt. Denna människa, detta objekt eller förhållan-

de betyder mer för dig än du påstår. Gent emot din lokaliserade värdesättning ställa vi vår lokaliserade värdesättning och det kan fastslås att du hade mera ur denna värdesättning än du angav».

Ja, men är det då av betydelse hur högt detta onaturliga och falska tillstånd förräntar sig (inskränkningen av det mänskliga värdet), eller om detta tillstånd överhuvudtaget skall existera? Om den kapitalistiskt-gammalsocialistiska livsåskådningen överhuvudtaget kan hålla stånd?

En sådan falskhet, en sådan sedlig groteskhet, som den kapitalistiska o. gammalsocialistiska livstolkningen o. världsåskådningen bör icke bestå, kan icke bestå och är redan tillintetgjord. Vi uppleva en pånyttfödelse.

Redan före denna renaissance strålade socialismens verkliga själ. I socialismens romantiska epok. Det som föreföll de »praktiska» som naivitet i den romantiska socialismen och i de socialistiskt-revolutionära förkämparnas handlande och vandlande, var något helt annat. Det var socialismens hjältemod.

Och summa summarium: I tidens grandiosa tumult utvecklar sig psykologien som ledare genom de andliga och etiska strävandena. I alla livets detaljer tränger användningen av själsforskningen fram. Oändligt rikt blir härigenom perspektivet för den anarkistiska världsåskådningen och oändligt mångfaldig blir syndikalismens praxis. Precis som det inre av människan ur sig framskapar slav eller segrare, undertryckt eller stolta och fria kraftmänniskor, så blir den nyuppväckta och föryngrade socialismen oerhört stark, stor och obetvingelig genom förståelsen av sitt psykiska värde och förhållandena mellan livets och människans psyke.

Och till sist ännu ett: Vem är psykologen? I den omfattande stil vi mena, är det icke den med fakta, instrument och paragrafer väl utrustade bokmänniskan, som är psykolog. Vem då? Psykolog är människan med själ. Utvecklingens och fullkomningens eviga rebell. Psykologi och revolution är en gestalt. Psykologi och revolution äro sammanhörande. Likbetydande och likverkande processer i världsomformningen.

Från "salongsanarkismens" dagar.

Av Emil Agge.

***

Anarkismen, denna så ofta avsiktligt och omedvetet förvrängda och beljugna åskådning, som nu är borgarnas fasa har dock en gång haft en stor popularitet, ej blott bland arbetarna, utan även bland bourgeoisiens yngre element. Bland litterära och konstnärliga element i de stora kulturländerna märktes under 1880—90-talen en hel rad kända namn med mer eller mindre utpräglad anarkistisk åskådning och i tidens många olika anarkistiska tidningar och tidskrifter återfinnas dessa bland medarbetarna, ej blott i konstnärliga och litterära frågor, utan även i sociala. Ja, en hel del speciellt litterära tidskrifter, som voro språkrör för de unga sysselsatte sig ivrigt med anarkismen och dess läror.

Denna, den intellektuella ungdomens sympatiska eller förstående ställning till anarkismen bottnar innerst i en de ungas reaktion mot en förgrovad konstnärlig och social materialism, som på det konstnärliga området utmynnade i Zolas La Terre (Jorden) och på det sociala i Marxismen, socialdemokratien med framtidsmålet medelmåttornas massvälde och individens kvävande. Den konstnärliga reaktionen tog sig i synnerhet uttryck i den symbolistiska skolan med Sar Peladon som banérförare. En gren blev i socialt hänseende reaktionärer och troende katoliker, en annan blev radikaler, anarkister med mer eller mindre mystisk religiös anstrykning. Sambandet mellan de båda riktningarna var individualitetens hävdande och tog sig politiskt uttryck i kamp mot parlamentarism och militarism. För övrigt var nog innerst inne skillnaden ej så stor. Bägge riktningarna lade snart bort sina "överdrifter" och återvände som förlorade söner till borgarsamhällets kalvstekar. Endast ett fåtal blev en längre tid trogna sina ungdomsideal.

Framför mig ligger en av denna tids anarkistiska publikationer "La Revue Anarchiste" som sedan ändrade namn till "La Revue Libertaire". Den delade de flesta liknande tidningars öde, att bliva kortlivad. Dålig ekonomi plus myndigheternas ursinniga förföljelser voro därtill orsaken. Denna tidning utgavs var 14:de dag och 13 nummer var allt som utkom från augusti 1893 till mars 1894. Redaktörer voro *Charles Chatel, Andhré Ibels* och *Henri Gauche.* Varje nummer om 16 sidor kostade 15 centimer. Det kulörta omslagets främre sida hade i enkel uppställning titel, en sentens: "Samverkan av intelligens och handling för att nå full frihet" samt innehållsförteckning. På 4:e omslagssidan en lista på anarkistiska tidningar över hela världen, i sista numret 52 stycken på 10 olika språk. Ett tidstecken är adressen på den tjeckiska tidningen *Pomsta,* Imprimerie secréte (hemligt tryckeri).

Listan på medarbetare upptar en hel rad mer eller mindre kända anarkistiska och litterära namn, Elisée Reclus, Bernard Lazare, Andhre Ibels, L. Malquin, S. Mougin, A. Veidaux, Ch. Chatel, A. Gesurier-Livard, M. Viochot, Lucien Weil, V. Barrucand, C. Mauclair, H. Gauche, J. Lafargue, Ch. Malato, E. Hilde, G. Randon, Th. Praxis, Paul Reclus, Seb. Faure, H. B. Samuels, G. Rossi, E. Decrept, J. Carrére m. fl

Dess redaktion låg — naturligtvis skulle man vilja säga — i hjärtat av Montmartre, artisternas, bohemernas hemvist, vid en trång liten gata, Rue Gabrielle.

Artiklarna avhandla allt som kan tänkas, om rösträtten, mot parlamentarismen, mot militarismen och först och sist

mot allt tvång, mot staten. Borgarna gisslas med allvar och satir, diktarna besjunga satan och den fria kärleken, de anarkistiska teoretikerna slåss angående individualism och kommunism. Kvickt och vasst "skäller" man på socialdemokrater, militärer och poliser, men lämnar prästerna i fred, kanske beroende på att man ej lider av dem.

Att 1880 och 90-talen var tiden för "handlingens propaganda" synes nogsamt på tidningen. Det var den tid då vanliga stölder, dynamitstölder, attentat med mer eller mindre rätt brukades i anarkismens namn och den ena knallen av en bomb eller ett revolverskott hann knappt förtona förrän en ny hördes. Bästa sättet att hämnas en häktad eller straffad attentator var att göra ett nytt attentat, vilket dock tyvärr så oftade träffade oskyldiga. Numera veta vi ju att polisens provokation har en stor skuld i denna tids händelser samt att även en del element, som utan någon rätt kallade sig anarkister, använde sig av dessa stridsmedel. Men det fanns dock obestridligt inom rörelsen ärliga element som gillade och utövade handlingens propaganda. Myndigheterna använde sig naturligtvis av händelserna och indragning av tidningar, arresteringar, husundersökningar, domar till fängelse och avrättningar samt utvisningar voro dagens lösen.

I all synnerhet tog förföljelserna ett oerhört uppsving efter Ravachols beryktade bombattentat i mars 1892. Efter sin avrättning i juli blev han ett slags helgon för en del anarkister och hämndbomberna regnade. 1893 var ett oroligt år, kulminerande i Vaillants attentat i deputeradekammaren, om vilket förresten La Revue anarchiste spydigt skriver och uppräknar en hel del attentat med många dödade och sårade vilka riksdagsmännen gav fasen; men bums, i helgedomen blir det litet buller av en fallande bomb, då väcks det ett skri! Hennes Majestät "Folkviljan", som de politiska skojarna älska kalla sig är sårad! Vilket brott!

Nyårsdagen 1894 företogs 2,000 husundersökningar, huvudsakligen hos anarkister och resultatet blev att ett hundratal häktades. Den anarkistiska tidningen Pére Peinard, som redigerades av E. Pouget, blev bl. a. indragen.

Förföljelserna blev allt värre, La Revue anarchiste nämner i sitt nummer av 1 febr. att Jean Grave är på Mazas (Paris Långholmen), att Pére Peinard är indragen, att Henri Gauche efterspanas men döljer sig. En intressant detalj förresten är att man i detta nummer, i den avdelning som motsvarar Brands Gnistor, "Des Faits" mellan varje notis inrycker raden: "Detruisez vos lettres" (Förstör edra brev). Denna gnistavdelning är förresten särdeles belysande för tidningens ställning, notiserna äro roliga, spydiga, satiriska, ja rent av utmanande fräcka. Alltid korta, rakt på sak. Jag skall tillåta mig göra en liten axplockning som är verkligt roande. T. ex.:

— "Dåliga nyheter: General Gourka är tillfrisknad. Drottningens av Sverige hälsotillstånd ger ingen anledning till oro. Nå, det blir väl en annan gång. — Republikanerna arbeta bättre för oss än kejsardömet gjort för dem; vi hoppas att i vår tur behandla dem bättre än de gjorde med kejsardömet. — *Underrättelse:* Dynamitupplaget vid Chennevières är avskaffat. — Bourgeoisien har genom sina poliser gjort oss en visit på nyårsdagen. Kanhända vi nästa år kunna återgälda den. — Vi ha haft ledsnaden få höra att zaren mår bättre. I gengäld ha vi nöjet meddela Herr Maxim du Camps*) död. — Böhmen. 17 december. 32 kg. dynamit försvann från krutfabriken i Rakovitz. 18 dec. Explosion hos Herr Wolf, advokat i Rakovitz. Betydande skador. Ett pris på 500 floriner har utsatts på gärningsmannen. — I Berlin är det 500 marks pris på mordbrännaren hos bankir Friedlaender. En florin motsvarar 2 mark, därav jämförelsen: 1 Wolf = 2 Friedlaender. — Kapten L... vid 7 infanteriregementet har skjutit sig. Vad betyder det! — Må de trakasserier kamraterna varit utsatta för lära dem en sak: *Då man vill förstöra ett brev, är det ej nog att bränna det, man måste även söndersmula askan!* — En sergeant som kastades ur sadeln, dödades. Finns det anarkister bland hästarna? — En polis, M. Marullas har skjutit sig. Rädda från glömskan denne hederlige mans namn! — En general som försökt mörda en civil, döms av krigsrätt bestående av 10 generaler. Men då en anarkist spränger ett hus, låter man honom icke dömas av anarkister... — o. s. v."

*) Maxim du Camp var en känd reaktionär författare till ett arbete om Pariserkommunen.

De så tätt på varandra följande attentaten bedömdes inom anarkistiska kretsar högst olika. En del, däribland kretsen kring La Revolte, Jean Grave, Reclus, Krapotkin m. fl. togo avstånd, men dock med betonande av samhällets stora skuld, medan andra t. ex. Pére Peinard och la Revue anarchiste mer eller mindre öppet förhärligade attentaten och deras gärningsmän. Belysande för deras ställning är tvenne artiklar om attentat begångna av Paulino Pallas och Léon Leauthier. Den förra börjar så:

"Söndagen den 24 sistlidne september (1893) passerade marskalk Martinez Campos i spetsen för sin stab Barcelonas gator på väg till en trupprevy. En arbetare som stod bland de nyfikna drog under sin blus fram tvenne bomber, kastade dem mot marskalken och ropade: "Leve anarkismen!" Två generaler, en adjutant och två poliser sårades, en gendarm och en häst (Campos') dödades. Vi beklaga hästen. Rörande Campos drog han sig ur spelet rätt bra. Det är värre. Den oförvägne kamraten häktades och dömdes till döden. Hans namn är Paulino Pallas. Han är trettioett år och efterlämnar hustru och tre barn i nöd. — — Ravachol och Pallas ha bevisat en god omdömesförmåga genom att rikta sina angrepp mot bäraren av domardräkten och bäraren av sabeln, mannen som dömer och mannen som dödar. — — — Pallas fusiljerades 6 okt. Han dog frimodigt. *Henri Gauche*".

Om Leauthier heter det i en artikel, även av Henri Gauche: "Revolten växer. Hämnden nalkas. Handling följer på handling. Ibland okända, i Véry, (Restauranten) i Bons-Enfants, (på polisstationen) i Licéo (teatern i Barcelona); ibland lysande, stolt protesterande: Ravachol, Pallas, Leauthier.

Den sistnämndes handling är särdeles sund: en stor skönhet utstrålar — av handlingen i sig själv, av de omständigheter som föregingo den — och av den anklagades utomordentliga hållning. —"

Hans handling framdrevs av arbetslöshet och hunger och han ville inte svälta ihjäl utan att protestera.

Han gick in på en restaurant, satte sig att äta gott för francs 10:85 (mycket pengar 1893!) och betalade ej. Då han krävdes sade han att han inga pengar hade och då värden förebrådde honom att ha ätit så gott och druckit champagne svarade han: "Champagne, ja varför inte, borgarna dricka det ju. — Ja, men de betala. — Ja, men var ha de tagit pengarna?"

Dagen efter gick han in på en annan restaurant och stötte sin skomakarekniv i en ordensprydd herre, som han ej kände, men som råkade vara Serbiens minister Georgowitch.

Han gick, ingen tordes hejda honom. Men han flydde ej utan inställde sig hos polisen. Där förklarar han sig stolt över sin hämnd som utövats med hans arbetsverktyg. Vid förhöret är han lugn och bestämd, erkänner sig vara anarkist men förnekar att ha medbrottslingar. Sebastian Faure uttalade sig för en tidning, att han fann Léauthiers handling mycket vacker och mycket nyttig.

Bland artiklarna är isynnerhet anmärkningsvärd en diskussion om individualismen. Däri deltogo Paul Réclus, som då förresten efterspanades för delaktighet i Vaillants attentat, Ch. Malato, H. B. Samuels, redaktör för den engelska tidningen Commonweal.

Varje nummer har en avdelning för litteratur- och teaterrecensioner samt en översikt av en del tidskrifters innehåll, vilken bjuder mycket av intresse i hänseende till de intellektuellas välvilliga uppfattning om anarkismen. Tvenne artiklar avhandlar den anarkistiska kolonien Cecilia i Brasilien, dit ett antal italienska arbetare avreste 1890, för att börja ett nytt liv på kommunistisk grundval. Företaget hade en tid framgång men ankomsten av flera utvandrare, varav många ej anarkister, orsakade så småningom att enigheten upphörde och kolonien förföll.

*

De 13 tidningsnumren skulle kunna ge stoff till betydligt mera än dessa rader, men får det anförda vara nog och kan som jag hoppas bli ett ringa bidrag till historien om en tid som svunnit, en tid som väl i sin dåtida gestaltning aldrig kommer igen. Men den popularitet anarkismen då hade hoppas vi dock skall återkomma och förökas, fast djupare förankrad i människornas känsla och tanke.

Den Röda Fackföreningsinternationalens "oavhängighet".

Av Albert Jensen.

***

Som var att vänta, utropa nu kommunisterna i nästan alla land, att den form man i Moskwa givit åt den Röda Fackföreningsinternationalen förlänat denna fullständig oavhängighet och frihet gent emot den Kommunistiska Internationalen. Det är för närvarande en taktisk nödvändighet att söka inbilla arbetarna detta, för att man först ordentligt skall kunna få snaran om däras hals, innan man hänger dem i den Kommunistiska Internationalens galge. Men det kan ju hända, att det icke alls går att hänga dem.

Ärlighet med avseende på dessa och liknande förhållande är just icke något som tynger de kommunistiska spetsarna under deras arbete för det politiska förmynderiet över fackföreningsrörelsen, eller över arbetarklassen överhuvudtaget. Lenin har ju själv tillskurit den moraliska habitus en kommunist bör ikläda sig under detta arbete. Han har skrivit: "Man

Capitalisme

måste vara beredd på alla offer och även — om detta är nödvändigt — använda sig av olika knep: list, illegala metoder, förtigande, undangömmande av sanningen för att kunna tränga in i de fackliga organisationerna och kvarhålla sig där och i deras sköte till varje pris bedriva en kommunistisk verksamhet“. Att bruka knep och list och fördölja sanningen (med andra ord: bruka lögnen) har åtminstone icke hittills betraktats som *fair play* inom arbetarrörelsen. Sådana metoder har tvärtom stämplats som omoraliska. Men “kommunismen“ har ju infört åtskilliga nymodigheter av mer än tvivelaktig karaktär i den socialistiska rörelsen.

Efter utfärdandet av dylika order från högsta håll, är det uppenbart att Lenins devota lärjungar icke tveka att bruka lögnen om fackföreningsrörelsens oavhängighet, som en immoralitet av mildare beskaffenhet. Oavhängigheten är emellertid icke mer än ett sken och knappt det. Vad som öppet eftersträvas är det fullständiga underkuvandet. Detta framgår redan av, att den Kommunistiska Internationalen på sin tredje kongress (några dagar före den internationella fackföreningskongressen) beslutat, att de 21 teserna skola strängt tillämpas i alla land. Och i dessa heter det uttryckligen (punkt 14) att den fackliga sammanslutningen skall vara en *sektion under den Kommunistiska Internationalen.* Och i en hel del andra teser är underordnandet likaledes fastslaget. Detta är således vad “kommunisterna“ överallt skola eftersträva och genomföra. Målet är således klart nog.

För sin egen del ha ryssarna uppnått att göra sitt lands fackliga organisationer fullständigt underordnade det politiska partiet. Det är naturligtvis relativt mycket lättare att underordna arbetarnas rent proletäriska organisationer (fackföreningarna) under det politiska partiförmynderiet i ett land där “proletariatets diktatur“ är rådande, eftersom denna i sin praktiska tillämpning innebär det politiska partiets diktatur över arbetarmassorna. Man fick ett synnerligen illustrerande exempel på detta vid sista Allryska Fackföreningskongressen, då Tomski och Rjasanoff vågade opponera mot partiförmynderiet och fick genomdrivit en resolution om de fackliga organisationernas oavhängighet, eftersom dessa organisationer hindrades i sitt arbete av partiledningens bestämmanderätt. Historien slutade med, att partiledningen förelade kongressen ett ultimatum att utesluta Tomski och Rjasanoff från kongressen och taga tillbaka resolutionen. Allryska Fackföreningskongr. underkastade sig. Det är detta förträffliga partiförmynderi det nu åligger “kommunisterna“ i alla andra länder att förverkliga. Också här i Sverge. För att nå målet odlar man tillsvidare lögnen om de fackliga organisationernas oavhängighet.

Före öppnandet av den Röda Fackföreningsinternationalens kongress skrev Pravda (1 juni, enligt Peuple):

“Det kan uppenbarligen icke på något som hälst sätt vara fråga om den Röda Fackföreningsinternationalens oavhängighet eller neutralitet gentemot världsproletariatets politiska organisation, d. v. s. den Kommunistiska Internationalen, lika litet som R. F. skulle kunna föra en politik som stod i strid med K. I:s politik...

Vilken form än förbindelserna mellan de tvenne internationalerna kommer att få, en orubblig princip måste gälla för deras förbindelser: R. F. är skapad för att samarbeta med K. I. och att stå under dennas andliga och politiska ledning...“

I den tidning, som utgavs på sex språk enkomt för den Röda Fackföreningsinternationalens kongress, frågar Lozovsky, den “kommunistiske“ överbefälhavaren för de fackliga trupperna:

“Bör man låta det existera tvenne Internationaler, den ene oavhängig av den andre? Det är uppenbart, att en fullständig oavhängighet skulle vara olämplig, då det är givet, att viljan till segerns uppnående kräver koncentreringen av alla revolutionära krafter i en hand“.

Och han drar längre fram den slutsatsen, att

“... det bör vara vår plikt att koncentrera vår aktion på skapandet av en

Kommunistisk International, som sammansluter icke endast de politiska organisationerna men även de fackliga och kooperativa“.

Emellertid äro de ryska bolsjevikerna allt för stora opportunister för att spänna bågen för hårt. När man icke genast kan uppnå de fackliga organisationernas frivilliga underkastelse under partidiktaturen, så nöjer man sig med en form, som i realiteten egentligen ger detsamma, men som åtminstone lämnar kvar ett sken av oberoende åt fackföreningarna. Därför stannade också kongressen formellt för en viss organisatorisk självständighet åt Röda Fackföreningsinternationalen. Man vill icke bryta med de revolutionära anarkistiska och syndikalistiska elementena, ty man behöver dem. Däremot vill man *bruka* dem som redskap för egna partiintressen och slänga bort dem, när de icke längre låta sig brukas. Sinovjevs tal på ryska partikongressen i mars (se S. D. 19 april) är i detta avseende synnerligen illustrerande. Han yttrade:

“Vårt förhållande till de revolutionära anarkistiska elementena måste på den internationella arenan vara i viss mån ett annat än i Sovjetryssland. Det måste vara sådant, som det var här hos oss år 1917, då vi mer än en gång gingo mot bourgeoisien, mot Kerenskij, mot menschevikerna tillsamman med en bestämd flygel av anarkister och syndikalister. Då gällde det kamp mot bourgeoisien. Här fanns ett och annat som höll oss samman. Envar av oss, som deltog i revolutionen, erinrar sig flera fall, då vi måste avsluta vissa kampöverenskommelser med de syndikalistiska och anarkistiska elementen. En del av dessa ha sedan inträtt i våra led, några arbeta även nu på ansvarsfulla poster i sovjetrepubliken, sedan de assimilerats av proletärrevolutionen. Men det förstår sig, att då *efter* maktens erövrande av proletariatet, anarkismens och syndikalismens anarkiska, förstörande, desorganiserande element blevo lika fientliga mot oss som de varit mot bourgeoisien, så måste vi förändra vår hållning till dem. På den internationella arenan, där vi befinna oss inför proletärrevolutionen, måste vi emellertid, utgående från ryska revolutionens erfarenhet, råda våra kamrater till att förhålla sig mera toleranta etc.“

Det är dessa jesuitiska principer man även tillämpar och kommer att tillämpa inom den Röda Fackföreningsinternationalen. Man kan bruka syndikalister och anarkister så långt dessa vilja underkasta sig. De äro överallt aktiva element, som man behöver för förverkligandet av de bolsjevikiska planerna. Deras kraft kan utnyttjas till en viss grad även för de partisyften, som dessa riktningar egentligen stå fullständigt fientliga emot. Och när man med hjälp av dessa anarkistiska och syndikalistiska element kommit i besittning av makten över arbetarklassen, då kastar man bort dem, förföljer dem och stoppar dem i fängelse, som i Ryssland!

Isvestia av 6 juli (enligt Peuple) innehåller ett tal av Sinovjev vari han bland annat yttrar:

“... Partiet bör icke blanda sig i det dagliga livets detaljer hos arbetarnas fackliga organisationer och bör endast påtrycka dem en linje för deras allmänna uppträdande.

Den Röda Fackföreningsinternationalen har blivit skapad på initiativ av den Kommunistiska Internationalen. Men den befinner sig i formtagandets period. Vårt ideal är att nå fram till de båda organi-

Den politiska och fackliga Moskwa-internationalen.

Vi äro bara sammanbundna; följaktligen äro vi oavhängiga av varandra.

(Karrikatyr i Le Peuple).

sationernas fullständiga förening. Men intill dess är en åtskillnad nödvändig eftersom den fackliga rörelsens sammansättning är brokig. Samtidigt som vi lämna den Röda Fackföreningsinternationalen en viss autonomi beträffande dess organisation, lämna vi den Kommunistiska Internationalen den allmänna politiska ledningen".

Detta är klart tillräckligt. Man behöver icke misstaga sig. Även den lilla självständighet som i organisatoriskt avseende ännu tillåtits skall försvinna och *fackföreningarna skola bli rena partiorganisationer.* Men intill dess låter man dem behålla ett visst sken av självständighet, medan man likväl håller fast tag om "den allmänna politiska ledningen"!

Att våra egna hemmabolsjeviker fullt ut förstått detta bruk av tvetungat tal är uppenbart. Ty medan de å ena sidan skrika ut, att organisationerna äro oavhängiga, berätta de å andra sidan, att medlemmarna i dessa "självständiga och oavhängiga" organisationer måste vara politiska myndlingar under kommunismen. Politiken skriver exempelvis (29 juli):

"De röda fackföreningsmännen skola i varje land genom mangrant deltagande i valen verka för det kommunistiska programmet. Det är en plikt för den röda fackföreningsinternationalens medlemmar att tillvarataga och utnyttja varje tillfälle" etc....

Uppenbart kan det heller icke bli tal om någon verklig självständighet för en facklig international, som det åligger (enligt punkt 4 i den antagna resolutionen) utföra de beslut, som fattas på den politiska internationalens kongresser. Ej heller om förbindelsen mellan den politiska och fackliga internationalen skall ha en *organisk karaktär* (punkt 3). En organisk förening mellan ett par organisationer utesluter avgjort varje oavhängighet. En illustration till uttrycket organisk förening kunna vi erhålla, om vi tänker på de siamesiska tvillingarna. Det var en *organisk* förening. Och den "oavhängighet" som en sådan organisk förbindelse tillåter, det är just den Röda Fackföreningsinternationalens oavhängighet från den politiska Kommunistiska Internationalen.

Den nya guden.

Klasskampens ändamål.

Av Ivar Lundberg.

***

Det har förr i »Röda Fanor», och även annanstädes, förunnats mig att offentligt säga min mening om modärn kultur och alla de problem som därmed sammanhänga . Med risk att verka tröttande vågar jag ännu en gång upptaga ämnet till behandling, emedan hela vår framtida kulturutveckling, kulturens vara eller icke vara, intimt sammanhänger med det arbete vi utför och den insats vi gör i vår kamp för bättre samhällsförhållanden och verklig kultur.

För de flesta arbetare ligger klasskampens ändamål i en ändring av de ekonomiska förhållandena. Kulturoptimisterna — då först och främst socialister till höger och vänster — njuta av och glädja sig över människoandens väldiga framåtskridande. De prisa högljutt varje politiskt, varje mekaniskt-tekniskt framsteg. De glädja sig övermåttan åt alla uppfinningar och upptäckter som göres i syfte att bereda människan större bekvämlighet, större tidsfrihet. Tack vare det nyaste och modärnaste fortskaffningsmedlet automobilen, upphävas avstånden och reduceras till minuter där förr timmar åtgått. För kulturoptimisten måste det vara en härlig syn när han i kulturcentra möter bilar fullastade med nöjeslystna människor — icke minst arbetare — vilka med dessa snabba och bekväma fortskaffningsmedel fara till eller från nöjesplatserna. Vid större hälger eller festtillställningar kan knappt en vanlig fotgängare våga sig ut på vägarna för de nöjesberusades framfart.

Genom den ekonomiska kampen har vi hitintills kunnat förkorta arbetstiden, men blott — tycks det — för att få större tid till nöje; ty sanningen är: att den stora massan av arbetare som genom förkortad arbetstid därigenom erhållit tillfällen till intellektuellt arbete, till omskapande av sig själva som människor, alls inte beaktar dessa tillfällen, snarare synes en urartning, en försämring ägt rum. Nu har övergångstiden möjligen haft en hel del psykologiska verkningar till en försämring, vilka kanhända är av övergående art. Den förutvarande långa arbetstiden skapade ständig slöhet och trötthet hos individen. Vid tryckets lättande vill naturligtvis frihetskänslan göra sig fullt gällande. Man kände ett tvingande behov att vara fullt fri och detta gav möjligtvis upphov till lusten att kasta all ansträngning överbord och helt njuta stunden och tillfället. Bekräftar sig detta kommer en ändring snart att ske, om inte måste man instämma i de stora pessimistiska filosofernas påstående, att människorna äro evinnerligen desamma, huru mycket de skrida framåt i yttre civilisation och s. k. kultur.

Har klasskampen därför inget annat ändamål än yttre prakt, lyx, större tidsfrihet och bekvämlighet, präktigare bostäder och luxiösare födoämnen, då är arbetsklassens kamp ett enda oerhört stort f a l s a r i u m så ohyggligt grandiost i all sin skenhelighet, falska idealitet och hycklade moralitet, att den som fått ögonen öppna för detta faktum måste häpna men på samma gång spänna hela sin kraft till kamp mot detta hyckleri, denna farisism.

För mig måste all klasskamp ha

till ändamål, icke blott rättfärdigare yttre levnadsförhållanden, utan i första hand *människans* höjande, människans omskapande till större godhet, större kunskap, ädelmod och rättfärdighetslidelse — även om detta blott kan ske på bekostnad av bekvämlighet och yttre teknisk-mekaniska framsteg. Detta är verklig anarkism.

Vi bekämpa den kapitalistiska världsordningen på grund av dennas oförenlighet med höjandet av typen människa. Den kapitalistiska världsordningens strävan är herraväldet över materien och naturrikedomarna. Den arbetar på en viss matematiskt given civilisationsform genom exploaterandet och bearbetandet av materien: malm, jord och skogar. Människan är för denna världsordning endast en kraftkälla, en maskin, en kugg i systemet, medel men icke ändamål.

(All socialism, alla socialister som erkänna en sådan materialistisk historie- och världsuppfattning kan under inga förhållande vara bärare av en verklig kultur då ändamålet i all deras strid och kamp faktiskt är ett bevarande av de grundvalar varpå det bestående vilar.

Jag är inte obekant med de faktorer varpå den materialistiska historieuppfattningen vilar, men de som hylla denna uppfattning har i verkligheten mycket litet begrepp om världen. Det är inte yttre faktorer som skapar samhället, ty samhällsformen, fenomenet samhälle ligger i organismernas inre — är en organismernas en naturens lag. En kulturs storhet, mäktighet och djup har intet med tekniska framsteg att skaffa. Efter allt att döma torde den forntida samhällsform som kallas för *klansamhället* varit ett av de mest fullkomliga samhällen som hittills skapats av människor, fast denna samhällsbyggnad saknade nästan alla teknisk-mekaniska resurser varöver vi känna oss så stolta.

Materialiers, råvarors och kraftkällors, hopande på få ställen har ingenting med samhällskultur att göra, snarare har detta hopande av kraft och stoff alltid varit nedgångens säkra kännetecken. All centralisation är en omening, något onaturligt).

Vi bekämpa den kapitalistiska överklassen på grund av dennas bristande duglighet, dåliga etik och moralitet, fullkomliga oförmåga att nöjaktigt styra eller reglera samhället. Om överklassen vore rättfärdig, arbetade på allas välfärd istället för egen fördel och härskarmakt — hade vi ingen anledning föra vår klasskamp. Ty märk, vår klasskamp är inte historisk given, är inte någon historisk nödvändighet betingad av materiella lagar; den blev betingad, nödvändig den dag då ett fåtal människor började med våld och list lägga naturrikedomarna under sitt herravälde, skapa monopol. Således vilar klasskampen på etiska grunder men icke på några som helst materiella historiska nödvändighetslagar som marxisterna till höger och vänster söka bevisa.

Klasskampen har i våra dagar fullständigt korrumperats, den har urartat emedan ändamålet förryckts. Klasskampens ändamål bör i första hand vara skapandet av en människoklass med ett etiskt rättfärdighetsideal såsom rättesnöre för liv och handling. Utan detta etiska medvetande är all klasskamp en parodi.

När i dag arbetarklassen faktiskt har urartat, klasskampens ändamål därigenom förryckts, så faller ansvaret för detta på de män som gått i spetsen som ledare, som organisatörer.

Kapitalisterna kunna här tjäna som ex. Det fanns förr i tiden kapitalister, företagare, vilka voro som fäder för sina barn. De sökte inom vissa gränser befrämja arbetarnas

väl. Bland nutidens kapitalister torde knappast kunna uppletas en enda sådan. Klassen har urartat under kampen om makten. Uppvisar inte socialismens historia samma fenomen? De första tyska arbetarföreningarna under Wilhelm Liebknechts, Lasalles, Weitlings o. a. ledning voro verkliga kulturhärdar. Liknande uppvisa de första ryska socialistiska sammanslutningarna, så ock de franska och belgiska varom Krapotkin berättar i sina memoarer. I denna socialismens och klasskampens ungdomsdagar fördes kampen inte endast mot yttre förtryck och samhälleliga orättvisor, den fördes med samma intensitet på den inre fronten. I alla dåtida arbetarföreningar var varje individ medveten om att det just var på honom ensam det berodde om rörelsen skulle segra. Genom hängivenhet, enkelhet och ett oavbrutet bildningsarbetet sökte även ledarna med exemplets väldiga makt visa, att förutan detta höjande av typen människa, omskapandet av varje individ från grunden, intet nytt samhälle kunde skapas.

Det ryska och tyska experimentet bör lära oss hur de socialistiska ledarna icke skola vara. Ja ex. kan tagas på närmare håll, inom egna led. Vi se hur den svenska arbetarklassens ledare urartat, förborgerligats, vuxit in i samhället på klassens bekostnad; hur även därför den gemene mannen i ledet blir slö, likgiltig och liknöjd, hur den gamla borgaregoismen så småningom tar honom tum för tum. När den moraliska kraften avtar på höjderna, bland ledarna, hur ska det då vara därnere? Det ser ut som om människan inte skulle vilja, eller ens våga, ut över det närvarande; att inga stora uppgifter mer skulle finnas.

Och dock ligga ännu oanade möjligheter öppna för människosläktet. Människans historia som människa har ju knappast börjat än. Intet av socialismens stora ideal har hittills genomförts. Och dessa ideal komma aldrig att genomföras om klasskampens ändamål endast är erövrandet av den yttre makten, ty till erövrandet av denna yttre makt duger vilka barbarer som helst, det kan arbetarklassen göra vilken dag den vill, men skapa ett socialistiskt samhälle kunna de icke och skola aldrig kunna det med de ledare, de ideal som de ha i dag.

Mikael Bakunin.

Av Max Nettlau, Wien.

***

III.

1864—1876.

Man kommer måhända närmare förståelsen av Bakunins verksamhet efter hösten 1863, om man lär sig inse i hur hög grad hans aktion 1848—1849 och 1862—63 hindrades och begränsades därigenom att han stod så allena. Alla hans försök att få till stånd rörelser stötte i huvudsak på otillräckligt förarbetande av annorledes tänkande människor och dess verkan förminskades eller gick förlorad på grund därav. Därför gick hans konsekvent fullföljda strävan hädanefter ut på att finna likasinnade, eller att utbilda sådana, med vilka det var möjligt att knyta varaktiga intima andliga förbindelser för verklig samverkan och solidaritet i handlande och tänkande. De vanliga lösliga formerna för offentligt föreningsliv räckte icke härtill; en sådan förbindelse måste vara präglad av intim politisk vänskap, d. v. s. intimt sammanbunden s. k. hemlig sammanslutning var den bästa ramen för densamma. Enligt denna eller liknande betraktelser har Bakunin handlat från och med då under elva år (hösten 1863 till hösten 1874).

I London hade Marx uppsökt honom (hösten 1864) och skingrat några missförståelser. Bakunin var beredd att verka för den nyss bildade Internationalen (28 september 1864) i Italien, måste emellertid i ett brev av 7 februari 1865 tillstå hur föga terrängen den gången var förberedd för detta och förbindelserna med Marx somnade snart åter in.

Vid denna tidpunkt var arbetarrörelsen ännu oändligt lite utveckslad. Det förhärskande var Mazzinis nationalism eller pseudosocialism, eller också den rena bourgeoisiståndpunkten även hos republikanerna. Därigenom kunde man förutse, att de europeiska rörelser som nationella händelser eller måhända Napoleon III fall eller död måste framskapa, skulle erhålla en trång statlig, nationalistisk och borgerlig karaktär. Bakunin satt sig således som närmaste mål att med sig förbinda en rad män, som liksom honom skulle verka i riktning av staternas tillintetgörelse och uppbyggandet av socialismen på grundval av fria federationer. Icke den dåvarande vanmäktiga Internationalen, utan sådana fasta organisationer som Mazzinis hemliga sammanslutningar, som den framstegsvänliga delen av frimurarna, speciellt den italienska, och som de begränsade sammanslutningarna av de franska republikanerna voro de faktorer som han antingen måste omgestalta till att omfatta hans idéer, eller gent emot vilka han måste resa egna aktionspartier.

Han försökte faktiskt att vinna de italienska frimurarna. En stor teoretisk skrift har gått förlorad, men några bevarade fragment och utkast från denna eller andra skrifter av samma art visa, att han redan den gången börjat utforma de idéer, som äro kända från det så bekanta manuskriptet av 1871, »Gud och staten». Dessa bemödanden slogo fel, och ävenledes voro de övertygade mazzinisterna otillgängliga för hans propaganda. Men det lyckades honom likväl att i Florens, i Neapel, i Paris (bröderna Elise och Elisée Reclus) o. s. v. finna några män av värde och med god vilja. För att sammansluta

dem och för att skapa en ram för upptagandet av andra måhända längre bort stående och på detta sätt åstadkomma diskreta internationella förbindelser valdes just formen av »hemligt sällskap» i vilket Bakunin var själen. På detta sätt uppstod 1864 »Broderskapsinternationalen». Trots den mängd av program, stadgar, några brev och en del hemliga trycksaker, som vi känna, var organisationen själv tvivelsutan liten och tillräckligt formlös. Under Bakunins livliga personliga och skriftliga förbindelser med dessa intima vänner diskuterades livligt varje aktuell fråga och propagandamöjlighet.

Den som har undersökt begynnelsen i många rörelser vet, att det alltid gått till på detta sätt, och att varje rörelse, som verkligen lever och är verksam, är utrustad med sådana inre förbindelser och initiativ. Utan detta skulle den antingen vara en död massa, som en kropp vore det utan muskler och nerver. I Italien (vilket in i detaljer kan påvisas) liksom i Spanien (1868, Fanellis resa) framsprang hela den International, vars efterföljare äro dessa länders stora anarkistiska rörelser i våra dagar, vilka leda tillbaka till Bakunin och till de hans råd följande intima små grupper av duktiga, solidariskt förbundna människor.

Det stora deltagandet av den italienska bourgeoisien och ungdomen i den därvarande politiskt revolutionära rörelsen och Bakunins avlägsenhet från städer och länder i vilka arbetarrörelsen redan livligt utvecklade sig var måhända orsaken till att han, som ville sätta in sin kraft i en aktion på närmaste plats, i sommaren 1867 intresserade sig för Genferkongressen (september) på vilken »Freds- och Frihetsligan» bildades. Han deltog i kongressen och bodde från och med då i Schweiz, först i trakten kring Clarens vid Genfersjön, därefter intill hösten 1869 i staden Genf. Napoleon III kejsardöme syntes stå inför snart fall och Bakunin gjorde ett sista försök att draga till sig en del av de franska, tyska och italienska republikerna på det att den nya republiken måtte undvika felet från 1848 genom ringaktning för de sociala och frihetliga frågorna. Detta skedde dessvärre icke, ty junidagarna 1848 funno sin efterföljare i den blodiga majveckan 1871. Bakunin såg nu snart den 1868 började verkliga storhet hos Internationalen och sökte förena båda aktionselementena. Detta tillbakavisades såväl av Internationalen (Marx och Brysselkongressen 1868) genom utmärkta teoretiska argument, som också av »Freds- och Frihetsligan», som på kongressen i Bern (oktober 1868) tillbakavisade de av Bakunin representerade sociala idéerna.

På grund härav önskade Bakunin, som sedan sommaren 1868 tillhörde Genfs centralsektion, den direkta anslutningen av Bern-kongressens minoritet (som också omfattade hans i »Broderskapsinternationalen» grupperade intima vänner) till Internationalen. Däremot höllo kongressminoritetens franska och italienska medlemmar på bildandet av en särskild offentlig sammanslutning, den »Socialistiska Demokratiens Allians», vilken med Broderskapsinternationalen förborgad i sig skulle inträda i Internationalen. Detta inträde i block av en oavhängig internationell organisation förvägrades av Internationalens generalråd, som härvid var i sin goda rätt. Däremot mottog den till inträde de enskilda sektionerna av vilka Genfsektionen är den mest bekanta. I denna Alliansens Genfsektion var Bakunin, vilken Genfarbetarna tyckte mycket om (intill dess han störde de politiska valstreberna) ifrån hösten 1868 outtröttligt verksam. Under samma tid skrev han sina bästa artiklar för Internationalens organ för det romanska Schweiz,

»Egalité» (1869). Snart utsträcktes hans verksamhet ut över Jura-distriktet, där James Guilleaume i Socle, som länge verkat för socialismen i kantonen Nauchetal, mycket snart blev en av hans intimaste medarbetare och kamrater. Detta sköna år av propaagnda från Genf, som varade intill Internationalens kongress i Basel (september 1869), såg verkligen det allmänna utarbetandet och uppblomstrandet av den revolutionära kollektivismens och syndikalismens idéer, vederläggandet av så många pseudosocialistiska irrgångar och utvecklandet av antistatliga känslor bland de fransktalande arbetarna i Schweiz.

Det var idéer, som låg till grund för den nya socialistiska rörelsen, som blivit utarbetade av män, som Bakunin lärt känna i Neapel, i Bern, Genf, Basel, Jura, Locorno o. s. v., som stodo i intimaste personlig förbindelse med varandra och som i sig upptagit idéerna i den renaste och mest vidsträckta form och vid vilka helt onödigt häftade beteckningen »hemlig sammanslutning». Hemligheten var framförallt uttryck för en önskan, att dessa män även skulle förbli osynbara och obekanta för massan, på det att de icke skulle uppnå någon synlig auktoritet, som endast kunde demoralisera och fördärva dem. Målmedvetet och exempelgivande revolutionärt handlande medan de osynliga och fördolda stannade kvar i leden, det var den princip som låg till grund för deras verksamhet.

Så reste italienaren Fanelli, vilken redan på femtiotalet varit Piscanes kamrat i Sapri, efter Bern-kongressen i slutet av 1868 till Spanien. Denna resa ledde till bildandet av de första spanska sektionerna i Madrid och Barcelona, men även till bildandet av en inre kärna (noyau) av alliansgruppen, vars fasta men likväl tvångslösa inre struktur gjorde det möjligt för den spanska Internationalen att under tio år hålla stånd mot alla förföljelser, tills rörelsen i början på åttiotalet åter kunde träda fram i dagsljuset i sin gamla styrka. Den schweiziske Jura, Genf, Lyon, Marseille, Neapel, Florens o. s. v. voro huvudplatser för blomstrande sektioner. Här voro män verksamma i vilka Bakunin förstått att väcka till liv en del av sin egen eld. Icke alla stannade på denna höjd eller verkade med samma intensitet. Det skulle måhända vara att fordra för mycket. Men var och en av dem hade en höjdpunkt av intensivaste verksamhet under en längre eller kortare tid. Av sådana män nämna vi blott R. Farga Pellicer, G. Sentision, Eugéne Varlin, Paul Robin, Giuseppe Fanelli, Carlo Gambuzzi, Charles Perron, Fritz Heng, Nikolaus Joukovsky, Waleryan Mroczkowski, James Guilleaume, Adheimar Schwitzguebel, Auguste Spichiger, Ozeroff, A. Ross. Och jag utelämnar många namn, bland dem även många unga italienare, då dessa först efter 1871 bringade rörelsen till en ny blomstring.

*

Och Marx? Honom voro alla dessa människor en styggelse. Han lät framställa dem som Bakunins kreatur, som i dennes dunkla intressse undergrävde Internationalen. Detta därför att han ända in i döden hatade denna antiauktoritära rörelse, som var riktad mot valpolitiken och satte direkt kurs på revolutionen. Samma hat riktade han mot federationerna i Belgien och Holland, som först varit påverkade från proudhonistisk sida, men senare fullständigt accepterade den revolutionära kollektivismen. Utan förbindelse med Bakunin utvecklade dessa federationer sig dock i samma riktning. Den av

Marx eftersträvade erövringen av den politiska makten, först genom valpolitik, sedan genom diktatur, såg sig ställd gent emot idéen om förstörandet av den politiska makten och återuppbyggandet på basis av fria federationer. Marx missbrukade det inflytande som hans intelligens och hans flit förskaffat honom i Generalrådet i London för att uppnå ett stegvis föreskrivande av en officiell lära för hela Internationalen, eller just den omnämnda erövringen av den politiska makten. Och detta skedde genom beslut i denna riktning av Generalrådet, genom den privata londonkonferensen (september 1871) o. genom kongressen i Haag (1872). Internationalen vilade just på koexistensen av de mest olikartade sociala läror (blott förutsatt att de icke voro antisocialistiska). På kongressen i Basel (september 1869) voro alla dessa riktningar — kollektivistisk-anarkistiska, auktoritärt-socialistiska och proudhonistiska representerade — fredligt disputerande med varandra, utan någon däri såg en seger eller ett nederlag för den ena eller andra av dessa idéer — ingen utom den ärelgirige.

Istället för att låta detta tillstånd fortsätta — och vilket tillstånd är väl mera önskvärt än det, i vilket var och en lever enligt sina idéer och likväl lever i fred med de annorledes tänkande vid sidan av sig? — så rasade Marx och opererade med auktoritet och chikanerier och med en till förföljelsemani gränsande argsinthet mot alla frihetliga sammanslutningar, i vilka han endast såg »bakunistiska», »alliansistiska" machinationer.

Så började denna långa strid, som först anknöt sig till den lilla Genf-alliansektionen, som slutligen ledde till exkludering, uteslutning i block, av de mest betydande federationerna genom det marxistiska Generalrådet, som nu befann sig i Newyork, tills detta själv, splittrat i sitt inre och fullständigt isolerat, upplöste sig 1876.

Jag själv och en eller tvänne andra ha haft tålamod nog att undersöka dessa händelser in i de minsta detaljer i talrika skriftliga och muntliga källor. Häröver föreligger min Bakuninbiografi (1896—1900 från vilken det föreligger en resumé över Bakunins förhållande, till den italienska, spanska och ryska rörelsen i längre artiklar i »Archiv für die Geschichte des Sozialismus», vidare »L'Internationale. Dokuments et Souvenirs (1864—1878) par James Guilleaume» (Paris 1905—1910) vari även allt det utanför Bakunin till förfogande stående material är infört. Från Marxistisk sida har utkommit de stora samlingarna av brev mellan Marx och Engels samt F. A. Sorges brev, vidare en mindre samling från N. Räsanoff, samt de Generalrådet i London anförtrodda protokoll och handlingar, ett 1914 nästan till utgivande färdigt större arbete från vilket man dessvärre sedan dess ingenting hört. Först detta material kommer att fullt uppklara många enskildheter. Men något nytt av betydelse kan man dock icke vänta, då de intimaste breven från båda sidor ger fullständig inblick i huvudpersonernas mentalitet och planer.

Ur en massa av Bakunins manuskript ser man hur denne bemödat sig, att höja diskussionen till höjden av en teoretisk kamp för eller mot staten och auktoriteten. Marx pressade ned striden till en personlig hets mot Bakunin genom hemliga cirkulär, privata broschyrer, som slutligen framträdde inför offentligheten i den så kallade Allians-broschyren av 1873, ett monstrum av förtal, till vilken Marx, Engels, Paul Lafargue och N. Utin sammandragit materialet.

Olikheten mellan åskådningarna var icke oöverstiglig. Det hade där-

för just bort leda till ömsesidigt erkännande istället för till ömsesidigt bekämpande. Vilja vi riktigt förstå Marx, så måste vi kanske komma ihåg i vilken grad denne hypnotiserades av arbetarnas nedtryckande genom maskinsystemet, genom maskinismen, hur han såg dem i sin ungdom i Rhenpreussen, England och Belgien och därefter studerade dem på det noggrannaste i England och beskrev förhållandena i »Das Kapital». Av arbetarnas vanmakt och oförmögenhet till att resa sig, slöt han sig till nödvändigheten av omfattande lagstiftningsåtgärder för att mekaniskt kunna höja arbetarnas läge. Han trodde också, att maskinernas verkan överallt måste bli densamma, att därför överallt likartade rörelser, partier till erövrandet av den politiska makten, skulle uppstå eller måste skapas.

Men arbetarna förstodo dock att genom egen kraft bjuda maskinismen spetsen och något mildra dess förstörande hårdhet. De blevo heller aldrig gjorda fullkomligt lika, men behöllo sina lokala och nationella olikheter. De färglösa arbetarpartien togo alltför liten notis om detta och gjorde det möjligt för de kapitalistiska makthavarna att benytta sig av de lokala olikheterna till fördel för en nationalistisk patriotism. Därför stodo alla dessa arbetarpartier 1914 maktlösa gentemot krigskänslan, då deras färglösa och innehållslösa intenationalism stod främmande för varje verkligt levande fråga, som satte människorna i rörelse.

Bakunin hade å sin sida aldrig levt i ett stort industridistrikt, men reste mycket omkring och hade de mångsidigaste förbindelser, medan Marx grävde ned sig och nästan stred med alla. Bakunin såg olikheten hos de mänskliga typerna och hur just framstegen utlöstes ur fullheten av de mest olika initiativ. I Internationalen såg han framför allt spaniorer och italienare, som allt sedan den franska revolutionen arrangerade alla sina angelägenheter genom konspirationer, revolter, borgarkrig. Även schweizarna hade geväret i hand och hade ofta i politiska frågor gått ut på gatan, och i det dåtida napoleonska Frankrike väntade alla på revolutionen. Och vad återstod väl för ryssarna annat än våld, bondeuppror o. s. v.?

Vid den dåtida ringa industriella utvecklingen var för alla dessa länder ett arbetarparti en absurditet, medan det för tyska och engelska industriområden måste synas som närmaste uppgift. Den som opraktisk utskrikne Bakunin knöt således överallt an till de verkliga lokala förhållandena och den praktiske Marx försökte det omöjliga: att i det dåtida Spanien genom Lafargue, det dåtida Italien, genom Cafiero (vilken snart undandrog sig hans inflytande) o. Bignami framskapa ortodoxa arbetarpartier. Marx förmåga till tankearbete var utomordentlig och större än jag här kan göra förståelig, men i förhållandet till levande förhållande och människor var han beklagligt otillräcklig, så att Internationalen, som har mycket att tacka honom för, även genom honom blev på det allvarligaste skadad.

Lantarbetarfrågan.

Av Alfred Kämpe.

***

Som en var känner är lantarbetarfrågan lika gammal som landets historia — den industriella arbetskraften har tillkommit långt senare — men likväl vågar man icke påstå, att arbetaren på området spelat någon egentlig roll såsom medbestämmande faktor, förrän under de sista tjugofem à trettio åren. Man ignorerade nämligen, så långt möjligt var, arbetskraftens krav på drägligare villkor och humanare behandling. Sådana tendenser kan man utläsa redan ur de tidigaste landskapslagarna: man ville utan vidare hålla arbetaren som slav, ehuru träldomen upphävdes 1346 — och värst synes det ha varit vid de stora riddargodsen och säterigårdarna.

Men även bönderna i forntiden betraktade inhyseshjonen, som de fria arbetarna kallades, mera som oskäliga varelser än människor, och legohjonen, som voro i deras tjänst, höllos fullständigt i klave. De förra tillätos exempelvis att uppföra sina jordkulor på bondens ägor, i något skogsbryn brevid odlingarna eller någon skogsbacke, men därefter pressades de, under hot om anmälan till myndigheterna (att sitta inhyses var nämligen förbjudet i lagen), att förrätta deras arbete för så gott som intet. Legohjonen höllos också kort: piskades eller bestraffades annorledes efter godtycke. Stormännen kunde till och med döda sina tjänare och frälsebönder — för att icke tala om inhyseshjonen, vilka jagades i skogarna som vilda djur — utan att det åsamkade dem något som helst straff.

Man kan efter dessa meddelanden mycket väl förstå anledningen, varför arbetarna blevo vildsinta och trotsiga. Den omänskliga behandlingen medförde, att husbönderna betraktade som fiender. En del ännu bevarade rättsförhandlingar från den tiden, vittnar också oförtydbart om, att de underlydande icke sällan med en omänsklig död läto arbetsgivaren böta för sina mer eller mindre raffinerade bestraffningsåtgärder — och under senare århundraden stadfästa legohjonsstadgar ge även vid handen, att man genom desammas trånga eller kringskärande bestämmelser velat skydda sig mot legohjon och inhyses dito. Man har också anledning antaga — och man kan i kulturhistorien finna ett och annat spår, som tyder därpå — att tjänarna, genom tjänstegivarnes obillighet, icke voro så särdeles goda att dragas med. De hade tydligen ganska lätt för att tillgripa våldsamma medel.

Nu är emellertid här icke meningen att skriva våra dagars kulturhistoria inom lantarbetarvärlden, utan i det stället med några rader beröra nuvarande förhållanden på samma arbetsmarknad. Om icke alla gamla märken slå fel, har man nämligen inom en icke för långt avlägsen framtid att motse sådana uppgörelser mellan jordbrukets arbetsgivare och jordbrukets arbetstagare, att man förut här i landet icke sett make därtill. Synbarligen ha borgarna tagit intryck av nationaliströrelserna i mellersta och södra Europa och ämna införa samma metoder här.

När lantarbetarna under tjugonde århundradets första år begynte vakna och krävde höjd levnadsstandard för sig, gick en våg av borgerlig indignation genom landet. Man fick höra överallt, att socialismen undergrävde modernäringen och att dess framtid stod på spel. Det mest fre-

netiska motstånd restes också mot de nya strömningarna. Lösen löd: »hellre må skörden förfaras, hellre må djuren förfaras, än den minsta eftergift göres!» Tydligen voro godsägarna rädda för att skapa något prejudikat, i annat fall skulle konflikter icke ha varit behövliga för så rimligt och bönligt framställda fordringar som vid Råbelöv, Spannarp och Trolle-Ljungby m. fl. platser i Skåne, samt de stora bruksdomänerna Surahammar, Skultuna och Svanå m. fl. i mellersta delarna av landet. Hellre inkallades den socialt mindrevärdiga galiziska arbetskraften med alla sina hygieniska vådor. Men de infödda arbetarna skulle med alla tjänliga medel tvingas till Canossa — och myndigheterna, från landshövdingarna till länsmännen ute i bygderna, understödde villigt, särskilt med polishandräckning, såväl i trängda som oträngda fall, arbetsgivarnas åtgärder.

Sålunda hade lantarbetarna under sina första angrepp på gamla inrotade fördomar och vanor hela samhället — industriarbetarna givetvis undantagna — mot sig. Men dessa senare stodo också vid denna tid, — mot slutet av det första tiotalet på nittonhundratalet — ganska hårt. Storstrejkens nederlag medförde en tillfällig stagnation, för att icke säga tillbakagång, och jordproletären, som var ny inom organisationen, hade icke tillräckligt bärkraftig ryggrad: han kastade yxan i sjön och gick tillbaka till den gamla spyan.

Så var det tyst på landsbygden, närmare ett tiotal år, och lantmännen, som genom kriget kommit i ett fördelaktigt läge, sutto tysta och skuro pipor i vassen. Men under tiden svulto deras arbetare, så att ögonen blödde. Levnadskostnaderna, som ökade med varje vecka, förde dem stadigt o. säkert ett gott stycke under svältgränsen. De tvingades att begära ökade förmåner, såväl i penningar som natura, men fingo på framställningen i allmänhet, om icke precis »dra åt helvete», så åtminstone ett bleklagt nej. Följden blev att Landsorganisationen vid sin kongress 1917 måste ingripa och bevilja ett anslag av 10,000 kr. för lantarbetareförbundets rekonstruktion. F. ungsocialisten Albin Hansson fick Landssekretariatets uppdrag i hitberörda hänseende, och lyckades även på ganska kort tid »göra resning i målet». Samtidigt bildade även riksdagsmannen O. A. Sjölander ett speciellt förbund för Uppland. Det senare är väsentligt radikalare än det förra. Under detta år har även upprättats »Skogs- och lantarbetareförbundet» som inom sin ram hyser till väsentliga delar kommunistiska o. syndikalistiska element. Det verkar i huvudsak i mellersta och norra delarna av landet.

Men här är icke meningen att skriva lantarbetarrörelsens historia, utan enadst framdraga några mera allmänna synpunkter på utvecklingen. Man lyckades nämligen snart, på de båda förstnämnda organisationernas bas, genomdriva ganska fördelaktiga löneavtal under åren 1919—20. De konstanta lönerna uppgår enligt dessa till 12 à 1400 kr. för statare och 11 à 1200 kr. för drängar i maten; i förhållande till för ett tiotal år sedan en högst väsentlig ökning. Nu utgår emellertid 1920 års avtal i höst. Det är redan uppsagt av arbetsgivarne, som högst väsentligt ämna nedpressa lönerna.

Man har tydligen på ledande håll fått i huvudet, att depressionstiden är särdeles lämplig för förberörda syfte. Så länge tullarna stodo på dagordningen i den korrumperade församling, som kallas riksdagen, tego vederbörande inom Svenska Lantbrukssällskapet och ute i bygderna, men så snart voteringen givet önskat resultat, var man färdig med lönenedpressningsprojektet — i Örebro län med icke mindre än 100 procent! Det är en hutlöshet utan like, och en

var förstår, att arbetarne icke, med ännu rådande höga levnadsomkostnader, kunna ens tillnärmelsevis gå med härpå. Därför har man anledning antaga, att strid står för dörren, när det lägliga ögonblicket är inne.

Det är givetvis för att säkra lantarbetsgivarna som presidenten i skånska hovrätten, Berndt Hasselroth, utnämnt sig själv som strejkbrytaregeneral. Denne herre, som närer ett arbetarhat utan gränser, tror tydligen, att han skall lyckas betvinga en hel tidsrörelse. Att arbetarna skola baxna inför hans snustorra lilla skepnad tror han! Ånej, större herrar ha de tvivelsutan sett, utan att ha tagit åt sig. Faktum är, att en med framsynt taktik ledd arbetsnedläggelse fortfarande kan giva slag i saken.

Slutligen må även sägas till dem det vederbör, att ingen bör inbilla sig, att arbetarna på landsbygden äro villiga att alltid kratsa patronernas kastanjer ur elden. Den tiden torde måhända snart vara förbi. Redan ha godsägarna förlorat sina dagsverkstorp — i Finland. Törhända dröjer det icke länge, förrän vi slagit in på samma bolag även här; röster därför höras redan, gode herrar och svenske män! Törhända dröjer det därefter icke så oskäligt lång tid, förrän landets närande trefjärdedel är redo att syndikalisera jordbruket, ty man må ha vilken åsikt som helst rörande industrins organisation i framtiden, kan faktiskt icke frångås, att jordbruket är särskilt lämpat för denna driftform. Det erkänna alla, som ärligt bedöma saker och ting.

KRIGET.

Nihilisten.

Av J. Turgenjeff.

Jag ser en gigantisk byggnad, på fasaden en smal dörr på vid gavel; bakom dörren mörkaste mörker. Framför den höga tröskeln står en flicka ... en rysk flicka.

Det ogenträngliga mörkret andas kyla, och med det iskalla draget kommer ur byggnadens djup en långdragen, dov stämma:

"O du, som fordrar att få överträda tröskeln, vet du vad som väntar dig?"

"Jag vet", svarade flickan.

"Köld, hunger, hat, hån, förakt, förolämpning, fängelse, sjukdom, till och med död?"

"Jag vet."

"Fullständig isolering, ensamhet?"

"Jag vet. Jag är beredd. Jag skall bära alla lidande, alla slag."

"Icke blott från fiender, till och med från de närmaste, vännerna, släktingarna?"

"Ja, också från dessa."

"Gott. Du är beredd att offra dig?"

"Ja."

"Beredd till ett namnlöst offer? Du kommer att duka under och ingen ... ingen kommer att veta, vems minne han skall ära."

"Jag behöver icke tack, icke medlidande. Jag behöver inget namn."

"Är du beredd till en — förbrytelse?" Flickan sänkte huvudet.

"Beredd till en förbrytelse ..."

"Rösten förnyade icke genast sina frågor.

"Vet du, började den slutligen, att du ännu kan förlora tron på vad du tror på, erkänna att du bedragit dig och förgäves fördärvat ditt unga liv?"

"Också det vet jag. Och dock vill jag träda in."

"Kom in!"

Flickan överträdde tröskeln — ett tungt förhänge föll ned efter henne.

"Narr!" gnisslade någon bakom henne ditin.

"Helgon!" kom det någonstädes som svar tillbaka.